

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnistvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 8. marca 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Ali je res načrtno gospodarstvo odveč?

Na zadnji vsedrjavni konferenci industrijev v Beogradu so zlasti zagrebški industrialci zahtevali, da se tudi pri nas sestavi neki načrt za razvoj naše industrije. Odločujoči činitelji pa so ta načrt odklonili, ker da se v gospodarskem življenju razmere tako zelo hitro menjavajo, da je sploh vsak načrt nemogoč. Na drugi strani pa bi uvedba načrtnega gospodarstva samo škodovala industriji, ker bi še ta prišla pod moč birokracije. Bajta sta ta ugovora proti načrtnemu gospodarstvu pri odločujočih činiteljih tudi obveljala.

Toda oba ta ugovora ne držita. Je sicer res, da se v današnjem gospodarskem življenju razmere v resnici hitro izpreminjajo, ker je pač danes tempo življenja močnejši. Ta močnejši tempo pa zahteva od vsakega gospodarskega človeka tem večjo aktivnost, ne pa večjo brezbriznost. In brezbriznost je, če kdo reče, da se sistematično delo za ureditev industrijske delavnosti ne spleča, ker da se razmere vsak dan sproti menjajo. Baš nasprotno je res. Tisto gospodarstvo, ki je zgrajeno na solidnih temeljih, bo mnogo lažje preneslo tudi največje in najbolj nenadne izpremembe, kakor pa neorganizirano in čisto samovoljno živče gospodarstvo. Čim težje so razmere, v katerih živi gospodarstvo, tem bolj solidne morajo biti njegove podlage. Izpremenljivost v gospodarskem življenju ni in ne more biti noben veljaven ugovor proti načrtnemu gospodarstvu, kar jasno dokazuje tudi ta resnica, da ga uvajajo narodi, ki žive še v večjem gospodarskem tempu ko mi.

Prav tako pa ne drži drugi ugovor, da bi moralo načrtno gospodarstvo pomeniti povečanje birokracije. Ta trditev bi veljala le, če bi se tudi načrtno gospodarstvo uvajalo po oni znani šabloni, ki vlada v Beogradu, da bi namreč posamezna ministrstva delegirala svoje zastopnike v odbor za načrtno gospodarstvo in bi ti zastopniki imeli v tem odboru tudi večino in s tem odločilno moč, redki zastopniki gospodarskih ustanov pa bi bili le v dekoracijo. Toda na takšne odbore za načrtno gospodarstvo gospodarski stanovi sploh nikdar niso mislili, temveč zahteva po načrtnem gospodarstvu je neločljivo zvezana z zahtevo, da morajo zastopniki gospodarskih organizacij, in sicer iz vseh pokrajin, imeti odločujočo besedo pri sestavljanju našega načrtnega gospodarstva. Birokratizem se mora že a priori izključiti, to je fundament, na katerem je sezidana ideja o načrtnem gospodarstvu.

Sicer pa je treba poudariti še to, da se pri nas sploh ne zahteva načrtno gospodarstvo v takšnem obsegu kakor je v Rusiji, Ameriki ali Nemčiji. Pri nas se zahteva le to, da se odpravi nered in kaos, ki vladata v našem gospodarstvu. Načrtno gospodarstvo naj prepereči to, da bi se voz našega narodnega gospodarstva premikal enkrat na levo, drugič na desno, enkrat naprej, drugič nazaj, da bi ga smel vsak vleči na stran, ki se njemu zdi primerna, da zaradi te neenotnosti ostaja voz prav za prav vedno na istem mestu.

Namen našega načrtnega gospodarstva je, da bo naše gospodar-

stvo ekonomično, da se bodo vse sile uporabile čim bolje, ne pa da se medsebojno uničujejo in ubijajo.

Za nas, ki smo kapitalno revni, je to še zlasti potrebno, ker drugače tujemu kapitalu in tujim konkurentom ne moremo biti niti zdaleka kos.

Zato moramo že enkrat določiti, kaj je za nas najbolj nujno, kaj je manj nujno in kaj se more brez posebne škode odložiti na kasneje! Da podamo nekaj čisto navadnih primerov!

Ali res ni nič bolj nujnega, kakor da centraliziramo tiskarski obrt v Beogradu in da izdamo 50 milijonov din za zgraditev palače državne tiskarne v Beogradu? Ali

je to ekonomično gospodarstvo, da uničujemo tiskarski obrt v vseh pokrajinah zato, da bo ena tiskarna v Beogradu velikanskega obsega? Ali teh 50 milijonov ne bi mogli kje drugje bolj in bolj ekonomično porabiti?

Ali je bolj pametno, če izdamo 100 milijonov din za ureditev rečne pristanišča v Beogradu ali če izdamo 200 milijonov din za izpopolnitev naših pomorskih pristanišč, da ne bodo morale čakati ladje pred Sušakom dneve in dneve, preden morejo raztovoriti ali natovoriti tovor in da ne bodo živina in žito zaradi neurejenosti splitskega pristanišča propadali?

Ali je važnejše, da zgradimo železniško zvezo Slovenije z morjem ali pa neko progno z minimalnim

prometom, v kateri vzhodni pokrajini?

Ali je bolj pametno, da s taksami in trošarinami ubijamo uvoz in notranjo potrošnjo ali pa da z zniževanjem taks in trošarine dvigamo izvoz in notranjo potrošnjo, da torej ne sme biti le najbolj ozki fiskalni interes važnejši od splošnogospodarskega!

Takšna in slična vprašanja bi morali rešiti z načrtnim gospodarstvom in v tem je velika utemeljitev potrebe takšnega gospodarstva. In iz teh razlogov moramo načrtno gospodarstvo uvesti, ali pa bomo še naprej zapravljali vsako leto milijone in stot milijone, kakor smo jih dosedaj zapravljali že skozi več ko 18 let!

da sebi zagotove posle, za katere naj posodijo denar.

Naša domača industrija niti od oboroževanja nima koristi

Dočim pa ima domača industrija v večini držav, ki se oborožujejo, od te umetne konjunktore koristi, se pri nas vojna naročila naročujejo večinoma v tujini in samo nezaten del se odda doma, a še ta se izvršuje v državnih zavodih. Naša industrija se ne more torej posluževati niti onih malih koristi, ki jih dajeja oboroževanje in državna intervencija. Reči se more celo, da je urejevanje gospodarstva z državno intervencijo naložilo naši industriji samo nova bremena. Po raznih ministrstvih in uradih je danes 63 raznih fondov, ki se vzdržujejo od teh bremen in ki se uporabljajo ne v korist industrije, temveč v korist kmetijstva. Oboroževanje ima torej pri nas ugoden vpliv na gospodarstvo samo v večjem povpraševanju in povečanju cen za nekatere surovine. Neposreden dobiček pa ima industrija tudi od dviga cen za kmetijske proizvode, ker se je s tem povečala kupna sila prebivalstva.

V zvezi z državnimi intervencijami je treba še omeniti, da je bilo v l. 1936. pri nas zelo veliko stavk in delavskih gibanj in da smo celo doživeli protipostavno okupiranje tovarn ter da je takojšnja intervencija oblastev proti tem okupacijam izostala. To dokazuje, da delavsko gibanje ni bilo samo v zvezi z vprašanji povišanja mezde, sklepanja kolektivnih pogodb in uvedbe minimalnih mezd, temveč tudi posledica nespornost čisto politične narave med delavstvom in odločujočimi činitelji. Žalibog pa pri tem delodajalci niso bili oni tretji, ki se smeji, temveč oni, ki plača račun. Iz vseh teh razlogov je konferenca na Bledu tudi protestirala proti okupaciji tvornic ter so oblasti na zadnje tudi na te proteste reagirale.

Nato je podal gen. tajnik Čurčin podrobno poročilo o intervencijah Centrale industrijskih korporacij v raznih vprašanjih.

Oboroževanje in gospodarstvo

Iz poročila gen. tajnika Centrale industrijskih korporacij Gjoke Čurčina

Uvodno in glavno poročilo na veliki vsedrjavni konferenci industrijev v Beogradu je imel gen. tajnik Centrale industrijskih korporacij Gjoka Čurčin. V svojem poročilu je podal popoln pregled o našem gospodarstvu ter zlasti tudi z ozirom na razvoj svetovnega gospodarstva. Njegovo poročilo je vzbudilo zbog svoje eksaktnosti in popolnosti največje zanimanje. Smatramo zato za potrebno, da podamo vsaj najbolj važne misli iz tega nevsakdanjega referata.

Gospodarski položaj se je zboljšal le zaradi oboroževanja

Gospodarsko zboljšanje, ki je bilo že l. 1935. na pomolu, je prišlo lani vedno bolj jasno do izraza. Indeks svetovne proizvodnje se je znatno povečal ter je zabeležen polet ne samo v industrijskih, temveč tudi v agrarnih državah, v slednjih predvsem zaradi dviga cen deželnih pridelkov. Zaloge so se izčrpale, pomagala pa je tudi suša v nekaterih državah, kar je vse bilo v korist državam z dobro letino.

Ze lani pa smo poudarjali, da je sedanji tempo in obsežnost konjunktornega poleta sumljivega značaja, ker izhaja v vedno večji meri le od oboroževanja. Še leta 1913., tik pred svetovno vojno, so znašali vsi izdatki za oboroževanje na svetu okoli 16 milijard mark, leta 1931. so znašali ti izdatki 19, leta 1935. pa so že presegli 30 milijard mark, kar je več, kakor pa znaša ves uvoz blaga v Evropo. Polet posameznih industrijskih panog ter rudarstva, veliko povpraševanje po surovinah, kovinah ter izdelkih težke industrije, vse to je poživilo tudi druge industrije. Kljub vsej nevarnosti, ki je v teh izdatkih za oboroževanje, bi vendar vse te izdatke pozdravili, če bi se istočasno tudi popravljalo politično stanje na svetu. Kajti kakor hitro bi se države politično sporazumele, bi povečana proizvodnja hitro prišla v sklad z drugimi pogoji normalnega razvoja gospodarstva. Polagoma bi se začela opuščati avtarkija, da bi svobodna izmenjava dobrin in kapitala ter svobodnejše gibanje ljudi

hitro dvignilo gospodarsko delavnost.

Ne sme se pozabiti, da je to, kar je ostalo od krize, v resnici ostanek politične napetosti, ter da sta v tem pogledu samo dve možnosti: ali bo trajala politična napetost in s tem oboroževanje še naprej ter bo njun pritisk, zlasti v diktatorskih državah, privedel do neke eksplozije ali pa bodo ta nasprotja popustila ter s tem tudi oboroževanje, mesto tega pa nastopila naravna konjunktura, ki bo hitreje, kakor pa se misli, obnovila gospodarsko ravnovesje.

Zaenkrat pa vidimo, da se politika še vedno giblje v ekstremih, da na eni strani fašizem, na drugi pa komunizem ogražata še tisto malo demokracije, ki se še drži na nogah in ki je žal mnogo manj solidarna, kakor pa so diktatorski režimi. Vidimo nadalje, da je bilo še pred pol leta in kljub etiopski vojni nad 7 milijonov nezaposlene tonaže, dočim danes zaradi oboroževanja in vojne v Španiji ni več dovolj ladij za prevažanje vojnega materiala. Vidimo končno, da levičarski ko desničarski diktatorski režimi vzdržujejo avtarkijo ter onemogočajo svobodno gibanje dobrin, kapitala in ljudi, ker veljajo pri njih načela vojne obrambe mesto gospodarskih. Svet postaja spartanski ter se pripravlja ne za gospodarsko in socialno blagostanje, temveč za vojno. Tako n. pr. so štiriletke in podobni načrti postavljeni edino zaradi vojnih priprav. Kar pa je posebno žalostno je to, da je namen enega oboroževanja to, da se doseže premoč nad oboroževanjem drugega naroda. Nastala je tekma v oboroževanju, ki požira kapitale, tako zelo potrebne za gospodarski in socialni napredek dežel. Namesto da bi iz vsakega izdatka nastale koristi za vsakdanje gospodarske potrebe, ni za mamutskimi izdatki za oboroževanje nobenih dobrin, ki bi služile življenju, temveč samo takšne, ki služijo smrti, ki so torej »par excellence« neproduktivne.

Ne gre pa le za neproduktivno nalaganje denarja, temveč je politična negotovost ustvarila tudi

atmosfera nezaupanja,

ki ubija zasebno iniciativo, da kljub vsem ogromnim izdatkom za vojno velikanske vsote svobodnega kapitala zaman iščejo ugodne prilike za naložbo. Samo v Švici je bilo l. 1936. takšnega svobodnega kapitala nad poldrugo milijardo šv. frankov, od katerih se je uporabilo samo 450 milijonov fr. za javne svrhe. Nakupi delnic, objektov, raznih surovin in zlata ne pomenijo trajnih investicij, ker temelje večinoma na špekulaciji. Zato predlagajo moderni ekonomisti, da bi državna iniciativa nadomestila zasebno in s tem dobilo gospodarsko življenje nove sile za obstoj ali pa naj država in državne banke nadomeste ona sredstva, s katerimi zasebne banke ne razpolagajo ali iz varnostnih vzrokov ne morejo posojati. Prvi način vodi k socializaciji, ki se ni posrečila niti v Rusiji, pa čeprav so bili tam za njo pogoji najbolj ugodni, drugi način pa more biti koristen samo v toliko, v kolikor imajo država in državne banke možnost,

Samoupravne davščine in gospodarstvo

Prebivalstvo Slovenije najbolj obremenjeno

Finančno ministrstvo je izdalo te dni pregled o samoupravnih davščinah v l. 1935/36. Po teh podatkih je prišlo na glavo vsakega prebivalca samoupravnih davščin v vaških občinah:

	dinarjev		
	1932	1933/35.	1935/36.
banovini	111	138	146
dravski	117	111	109
donavski	85	98	98
savski	46	46	48
zetski	52	46	48
vardarski	44	43	45
moravski	46	42	41
primorski	36	38	35
drinski	29	33	31
vrbski			

Prebivalstvo dravske banovine je torej najbolj obremenjeno s samoupravnimi davščinami in veliko bolj kakor bogata Vojvodina. Tudi svoje vrste uspeh!

Se mnogo večja pa je obremenitev prebivalstva v mestnih obci-

nah, v katerih je prišlo na glavo prebivalca samoupravnih davščin:

	dinarjev		
	1932	1934/35.	1935/36.
banovina	512	719	765
dravska	340	331	323
savska	220	235	236
zetska	247	219	224
donavska	181	180	175
moravska	177	154	167
drinska	148	149	146
primorska	100	126	128
vrbska	130	128	122

Zopet je Slovenija najbolj obremenjena. Posebno značilno je, da so bile v Sloveniji samoupravne davščine bolj povečane od l. 1932., kakor pa v drugih banovinah sploh znašajo samoupravne davščine. Pri tem pa narodni dohodek Slovenije stalno pada, njeno kreditno združništvo, glavna kapitalna sila Slovenije, pa je zapadlo mrtvilu.

Državna finančna politika

Ekspoze finančnega ministra Dušana Letice

Pred razpravo o novem proračunu je v podrobni debati podal fin. minister Dušan Letica ekspozice, iz katerega posnemamo:

Proračun finančnega ministrstva je predviden na 7467 ali za 511 milijona din manj kakor pa je znašal letos. Na osebne izdatke odpada 3022, na materialne pa 4385 milijona din. Pri državnih podjetjih znašajo osebni izdatki 148, materialni pa 851%.

Skupno je 17.049 nameščencev, od katerih odpada: na ministrstvo 2219, finančne direkcije z vsemi uradi 11.816, upravo drž. monopolov 1036, Drž. hip. banko 941, Poštno hranilnico 770, drž. pravobranilstvo 153, Belje in Popolovec 126 in Čukarico 55 nameščencev. Konceptnih uradnikov je 847, računskih 1.453, davčnih 1.653, carinskih 512, katastrskih 543, zvanikov 5386, služiteljev 708, dnevnikařev 2579, nerazvrščenih 103 in uradnikov pri fin. kontroli 277. Število nameščencev se je povečalo za 167, in sicer pri Drž. hip. banki, Poštni hranilnici in upravi drž. monopolov.

Glede notranje službe v ministrstvu omenja fin. minister zlasti, da se je posrečilo spraviti drž. računovodstvo v kurentno stanje ter je tudi računski zaključek za leto 1935/36, že popolnoma gotov. Te dni bo predložen skupščini, to je 6 mesecev pred zakonito določenim rokom. Obenem se tudi izdelujejo zaključni računi bivše kr. Srbije od leta 1915. do konca 1923.

Proračuni občin in banovin

Pri davčni politiki občin je bil finančni interes najvažnejši ter so se zaradi nekaterih pretiranih občinskih davščin ustvarjale kar umetne meje, ki so bile v škodo trgovini in gospodarstvu. Zato je izdal fin. minister svoja znana navodila (ki smo jih mi že objavili, op. ured.). V banovinskih davščinah je bila izvedena že precejšnja enakost. Odpravljene so bile davščine, ki so ovirale gospodarstvo.

Neposredni davki manjši, posredni večji

Razmerje posameznih davčnih oblik proti skupnim drž. dohodkom je po novem proračunu v primeri s proračunskim letom 1936. do 1937. določeno takole:

neposredni davki 1.719 milijonov din ali 15,70% (l. 1935/36. 17,6 odstotka),

posredni davki (trošarine, takse, carine in skupni davek) 3604 milijone ali 32,93% (l. 1935/36. 29,55%),

monopolni dohodki 1.658 milijonov ali 18,69% (l. 1935/36. 15,42 odstotka),

drž. gospodarska podjetja 3501 milijon ali 31,98% (l. 1935/36. 35,23%),

drugi dohodki 143 milijonov.

Neposredni davki so se torej zmanjšali (znižana zemljarina, nove olajšave za združništvo (!), zmanjšanje davka majhnim obrtnikom), dočim so se posredni povečali, kar da je bilo potrebno, ker smo dežela, ki je kapitalno revna.

Nato je navedel finančni minister vse uredbe, ki so bile izdane na predlog fin. ministra. Teh uredb je osem.

Novi trošarinski zakon, novi carinski predpisi

V fin. ministrstvu se pripravljajo novi trošarinski zakon na najbolj moderni podlagi. Unifikacija taksonih predpisov se bo mogla izvesti, kakor hitro bodo unificirani tozadevni zakoni. Carinska služba se iz leta v leto izpopolnjuje kot čuvar fiskalnih interesov ter čini telj pri naši trgovinski politiki. Carinski dohodki so se povečali za 15,3% nad naše pričakovanje. (Poleg tega je bil povišan še ažo.) Današnji carinski zakon datira še

iz l. 1889. ter je za današnje razmere dostikrat krut (!). V kratkem se bodo začele izdelovati nove carinske tarife.

Izdelovanje katastrov se nadaljuje ter je bilo pri tem zaposlenih 1050 inženirjev in geodetov. Skupno je 149 katastrskih uprav v 244 okrajih, v katerih je zaposlenih 292 geometrov, 106 arhivarjev in 314 dnevničarjev.

Fin. minister je nato omenjal, da je gospodarstvo na državnih posestvih napredovalo. Belje in Topolovac sta dala 178 milijona, Čukarica pa 67 milijona din čistega dohodka, kar je več, kakor pa je bito predvideno po proračunu.

Dohodki drž. monopolov

so znašali v prvih devetih mesecih 1.480 milijonov ali za 13,5 milijona več, kakor so bili proračunani.

Proizvodnja tobaka je določena na 1.361.479 sadik, to je za 33 milijonov sadik več ko lani. Zaradi uspešnejše kontrole je bilo nameščenih na novo 67 fin. uslužben-

cev. Cene za tobak so se povišale, da se s tem zmanjša tihotapstvo. (V večji meri bi se moralo to zgoditi.) Kvaliteta našega tobaka se je zaradi boljšega obdelovanja zboljšala. Tobačni zavod v Prilepu bo prihodnje leto že začel delovati. Naš tobak se izvažajo v Poljsko, Češkoslovaško, Francijo, Nemčijo in Egipt ter je povsod iskan. Za sedaj izvažamo 6 milijonov kilogramov tobaka v vrednosti 170 milijonov din. Za domačo potrošnjo si prizadeva uprava, da zboljša kakovost. Uvedle se bodo nove cigarete »Bled« z vato in »Hercegovina«, ki bodo pretežno iz hercegovskega tobaka. Pri nekkih cigaretah se je zboljšal tudi papir.

Dohodek od soli je proračunan za 27 milijona više, kar je utemeljeno zbog povečanja prebivalstva. Jodirano sol, ki smo jo dosedaj uvažali, bomo mogli, kakor upamo, odslej izdelovati v Kreki ter se bo zato tudi prodajna cena soli znižala na ceno navadne soli, na 250 din za kg. Solarna v Ulcinju je proizvela okoli 11 milijonov kilogramov soli, to je za 4

milijone več ko lani. Solarna v Pagu se razširja, v Kreki pa modernizira, da bi dala čim boljše sol. Verjetno pa je, da bomo prihodnje leto imeli tudi kamnito sol, ker so se našla velika ležišča. Na leto potrebujemo soli za 140 milijonov din, od katere moramo polovico uvoziti. Za živinorejo in ribarstvo se izdeluje posebna sol, ki se odaja po nižjih cenah.

Dohodki od petroleja so proračunani za 2 milijona više, ker se računa, da bo zaradi povečane kupne moči prebivalstva potrošnja narasla, čeprav elektrifikacija napreduje. Za kmetijske in ribarske namene je petrolej oproščen monopolne takse. Računa se, da se bo povečala tudi potrošnja vžigalic zaradi nove takse na vžigalnice. Ker je sedaj prodaja cigaretnega papirja prosta, se pričakuje od cigaretne papirja za 5 milijonov din večji dohodek.

Končno je finančni minister govoril še o ugodnem razvoju Poštne hranilnice in Drž. hip. banke ter zlasti navedel, da je DHB znižala obresti za komunalna posojila na 7 odstotkov.

Zaključujoč svoj ekspozice, je pozval fin. minister poslance, naj glasujejo za proračun, ker bodo s tem tudi izrazili svoje zaupanje vladi.

Politične vesti

Bivši britanski zunanji minister Chamberlain je izjavil v parlamentu, da si Anglija ne more želeli nobenih novih pogodb. Težava ni v tem, ker bi bilo premalo pogodb, temveč ker se ne spoštujejo pogodb, ki so podpisane.

Winston Churchill je imel v angleškem parlamentu velik govor, v katerem je zlasti naglašal, da se morajo Angleži zavedati, da niso več gospodarji svoje usode, ker njih usoda zavisi od tega, kar bodo storili drugi narodi. Neranljivosti obojega naroda je konec. Res se ni neposredne vojne nevarnosti za spomlad ali poletje. Kaj pa pride pozneje, ne ve nihče. Ali more angleška vlada zagotoviti, da bo Anglija čez eno leto Nemčiji glede zračnega brodivja kos? Italija in Nemčija hočeta cele narode spremljati v navadne vojne stroje. V takšnem položaju polaga vso važnost na naše zavezništvo s Francijo ter na moralne sile, ki so vsidrane v Zvezi narodov.

Blumova vlada je objavila veliki oborožitveni program Francije. Vojna mornarica se bo povečala za 200.000 na 850.000 ton, da bo tako močna kakor sta italijanska in nemška mornarica skupno. Izdatki za mornarico so določeni na 12 milijard frankov in se bodo uporabili v treh letih. Letalstvo bo Francija tako povečala, da bo imela za Rusijo najmočnejše letalstvo na svetu. Pa tudi oborožitev pehote se bo izpopolnila. Potrebna sredstva za novo oboroževanje naj da veliko notranje posojilo, za katero se bo v najkrajšem času razvila velikanska propaganda. V Londonu in drugih demokratičnih državah so bili ti sklepi Blumove vlade zelo dobro sprejeti.

Ekstremni madjarski desničarski elementi so s pomočjo nemških narodnih socialistov pripravljali na Madjarskem državni udar, ki naj bi uvedel na Madjarskem totalitarni režim po vzoru nemških narodnih socialistov. Obenem pa bi se izpremenila tudi zunanja politika Madjarske in bi se Madjarska popolnoma naslonila na Nemčijo ter prenehala s politiko rimskega pakta. Kakor hitro bi se nova diktatura v Budapešti utrdila, bi Madjarska pritisкала na Avstrijo, da bi se tudi tam izvedel narodno socialistični preobrat.

Zarota pa je prišla prekmalu na dan in vlada Daranija je energično nastopila proti zarotnikom. Aretiranih je bilo več sto oseb, med njimi vsi voditelji. Med temi je bil tudi bivši vojni minister v Gömbösevi vladi gen. Sonkuty, direktor budimpeštanske policije, bivši gen. tajnik vladne stranke in drugi. Bajje je bil zapleten v zaroto tudi zunanji minister Kanya ter zahtevata zato Eckhardt in grof Zichy, ki sta najbolj odločno nastopila proti zarotnikom, da se aretira. Zarotniki so bili silno dobro založeni z denarjem. Vrhovno vodstvo vse akcije je bilo v rokah nemškega poslanika v Mackensena in zastopnika nemškega dopisnega urada Hahna, ki sta oba pobegnila iz Madjarske.

Republikanske čete so prodrle v Toledo ter do Talavere, kakor se poroča iz Madrida. Frankisti pa pravijo, da je ta vest neresnična. Tudi na južni fronti je iniciativa v rokah republikancev in zato ne morejo frankisti prodirati naprej proti Almeriji, ker bi bili njih boki preveč izpostavljeni. V Oviedo se nacionalisti še branijo, začeli pa so se pripravljati na umik. Posebno boji za Oviedo so silno krvavi.

Predsednik katalonske vlade Companys je izjavil, da se je ob priliki bivanja zastopnika katalonske vlade v Valenciji ugotovila popolna harmonija obeh vlad. V bodoče bo imela valencijska vlada svojega zastopnika v gen. štabu katalonske vojske, katalonska vlada pa svojega zastopnika v višjem vojnem svetu valencijske vlade.

Vlada v Valenciji je izjavila, da pristaja na odhod vseh prostovoljcev, če tudi general Franco pristane na odhod Marokancev, Italijanov in Nemcev.

Med skandinavskimi državami se opaža močno gibanje, da si vse skandinavske države brez posebne pogodbe pomagajo v primeru vojnih zapletitjav tako z vojaško silo ko z dobavljanjem potrebnih surovin in živil.

Ameriški kongres je sprejel novi mornariški proračun v višini 526,5 milijona dolarjev, ki je za 36 milijonov dolarjev višji od lanskega.

Japonski vojaški krogi so zelo razburjeni zaradi povečanega oboroževanja Anglije in Amerike, ker se upravičeno boje, da japonske finance ne bodo dovoljevale Japonski, da bi v enaki meri povečala svoje oboroževanje.

Poljska vlada je na neko interpelacijo odgovorila, da je knjiga poslanika Šebe v resnici spisana v protipoljskem duhu.

Centralistični cestni fond se uvede

Ekspoze gradbenega ministra dr. Kožulja

Potem ko je skupščina soglasno sprejela vojni proračun, je podal gradbeni minister dr. Kožulj ekspozice o proračunu svojega ministrstva. Njegov proračun je povečan za 19 na 1738 milijona din. To pa zaradi povečanih obveznosti pri DHB. Nato je pojasnjeval minister posamezne postavke svojega proračuna. Proračun predvideva zgraditev treh novih velikih mostov, in sicer čez Savo pri Novi Gradiški, čez Tiso pri Zablju in čez Taro pri Bučevici. Upoštevati pa je treba tudi, da se večina del gradbenega ministrstva izvaja iz proračuna drugih ministrstev, nadalje s sredstvi samouprav ter dohodki raznih fondov. Tehnično osebje ministrstva je danes mnogo preveč obremenjeno in zato mora zahtevati, da se nastavi še 15 uradnikov. Sredstva ministrstva zadostujejo komaj za vzdrževanje sedanjih cest. Zaradi povodnji mora ministrstvo tudi biti pripravljeno na vedno nove izdatke. Na drugi strani pa je občutno pomanjkanje vodnjakov, velikanske vodne sile pa so še neizkoriščene.

Vseh državnih cest je 10.151 km. Za vzdrževanje teh cest je določenih 76 milijonov din, to je 7600 din za kilometer, dočim bi bilo normalno, da bi se izdalo na kilometer 25.000 din. Od kredita v višini 1 milijarde din za javna dela je bilo dosedaj odobrenih 558 milijonov din, izlicitiranih del pa je bilo za 450 milijonov din. Na račun tega kredita so bila dosedaj izvršena ta dela: prvi odsek mednarodne ceste Beograd—Novi Sad—Subotica za 199 milijona, asfaltna cesta Niš—Niška banja (37 milijona), deli drž. ceste Samobor—Zagreb (93 milij.), popravilo ceste Budva—Pržno in Petrovac—Sutomore (37 milij.). Nadalje še cela vrsta drugih manjših cest v Primorju in v vzhodnih pokrajinah. V gradnji pa so ceste iz Beograda v Subotico, Pančevo, Topolo in Kragujevac. Na cesti Beograd—Zagreb—Ljubljana se izdeluje moderno cestišče v dolžini 80 km, in sicer pri Zagrebu 40, pri Ljubljani pa 30 km. Popravljata se tudi cesti Ljubljana—Sušak in Ljubljana—Št. Ilj. V celoti bomo letos gradili 400 km cest za težki promet in 800 km makadamskih cest za lažji promet. Brez večjih mostov znašajo gradbeni stroški pri

glavnih cestah za sodobni promet od 750.000 do 1.200.000 din za km.

Minister za nameravani cestni fond

Minister dr. Kožulj je v svojem nadaljnjem ekspoziju poudarjal, da se iz rednih proračunskih sredstev naše cestno omrežje ne more urediti, temveč le s pomočjo dolgoročnega posojila. Saj je treba zgraditi še najmanj 400 km novih cest.

Gradbeno ministrstvo je zato že pred leti izdelalo zakonski načrt o cestnih fondih (ki je našim čitateljem pač še dobro poznan, saj je naš list z obširnimi pomisleki nastopil proti takratni stilizaciji tega načrta, op. ured.). Ta načrt je bil na podlagi pripomb iz javnosti izpremenjen in bo v kratkem predložen narodni skupščini. Po tem načrtu se ustanovi državni cestni fond. Nikakor se pa ni mogel sprejeti predlog, da bi se ustanovili samo banovinski cestni fond, ker bi se v tem primeru dogodilo, da bi ostale brez modernih cest zopet one banovine, ki nimajo še zgrajene niti železniške niti cestne mreže, ker bi pač bili v teh banovinah dohodki cestnih fondov premajhni. (Torej bodo nekatere banovine morale plačevati za ce-

ste v drugih banovinah. Op. ured.) Na podlagi državnega cestnega fonda bomo lahko sklepali dolgoročna posojila ter po uzakonjenem programu modernizirali ceste. Iz državnega cestnega fonda pa se bodo končno tudi izplačevale dotacije za važne banovinske ceste. Skupno naj bi znašali letni dohodki cestnega fonda 120 milijonov din. (Kljub tem izvajanjem pa zelo dvomimo, da bi bila slovenska javnost o potrebnosti centralističnega cestnega fonda prepričana. Še vedno upamo, da v tej zadevi ni bila izrečena zadnja beseda.)

Nato je minister dr. Kožulj še navedel, katera hidrotehnična dela se bodo izvršila. Tako so predvidena tudi regulacijska dela na Muri, Dravi, Savi, Ljubljanici in Savinji. Skupno bi bilo potrebnih za hidrotehnična dela okoli 800 milijonov, za sezidanje potrebnih vodovodov in vodnjakov pa okoli 120 milijonov din.

Končno je navedel min. dr. Kožulj še javne stavbe, ki so na programu. Med drugim je omenil tudi kirurške paviljone v Ljubljani in univerzitetno knjižnico v Ljubljani. A tudi palačo drž. tiskarne, tri gimnazije, carinarnico, otroško kliniko, palačo za davčno upravo, kar dobi Beograd.

Šlajmerjev dom bo povečan

V četrtek je bil občni zbor Trgobniško podpornega društva, ki ga je vodil predsednik Klinar. Iz poročila uprave je razvidno, da se je število zavarovancev dvignilo od 4059 na 4185. Prispevkov je lani izplačalo društvo 1.479.590 dinarjev. Največ denarja je šlo za zdravljenje in oskrbovanje zavarovancev v Šlajmerjevem domu, ki je bil vedno zaseden in prenapolnjen. Iz poročila uprave je bilo razvidno, da je bilo delovanje uprave zelo uspešno ter da se je društvu tudi posrečilo ohraniti članstvu vse dosedanje pridobitve.

Aktivno premoženje društva je znašalo 5.323.951 din, pasivno pa 5.308.323. Največje so obveznosti društva Pokojninskemu zavodu.

Upravi je bil na predlog nadzorstva podeljen absolutorij s pohvalo.

Po daljši debati so se izpremenila pravila ter se bo upravni odbor volil v bodoče po proporeu.

Najbolj razveseljivo pa je bilo, da je mogla uprava poročati, da se bo najbrže še letos začelo razširjenje Šlajmerjevega doma, s čimer bi se tudi njegova donosnost znatno povečala.

Letošnji lipski velesejem

ima zopet več razstavljalcev ko prejšnji. L. 1933. je bilo vseh razstavljalcev 6417, l. 1936. 8.016, letos pa jih je 8.893, torej skoraj 9000.

Posebno sta se povečala tehnični in gradbeni oddelek. Tudi število tujih razstavljalcev se je znatno povečalo, od 476 lani na 914 letos.

Zelo zadovoljiv je tudi obisk velesejma, zlasti iz tujine. Po podatkih velesejskega urada je obiskalo velesejem že prve dni okoli 33.000 tujih kupcev.

Novost na letošnjem velesejmu je palača narodov, ki je lepo in praktično urejena.

Denarstvo

Beograjska borza

Na beograjski efektni borzi je bilo tudi pretekli teden čvrsto razpoloženje. Čeprav je bil v vojni škodi angažman velik, vendar ni prišlo do nazadovanja tečajev. Optimizem še vedno prevladuje, na drugi strani pa je vojna škoda v trdnih rokah. Da se bodo sedanjí tečají še držali, se vidi iz termi-nskih poslov, ki se zaključujejo skoraj po sedanjem tečaju. Najbolj je napredovala vojna škoda, ki je potegnila za seboj tudi druge papirje, zlasti dolarske papirje, ki pomenijo danes najboljše nalaganje denarja. Vojna škoda, ki je začela v začetku tedna s 398'50, je zaključila s 406'50 do 407'50. — 7% Blair je napredoval od 81'75 na 82'25 do 83'25, 8% Blair pa od 91'50 na 92'25 do 93'25. Seligmánove obveznice so dosegle celo tečaj 98 din. A tudi vsi drugi papirji so napredovali, tako oni Priv. agrarne banke na 211.

Promet je znašal kakor v prejšnjem tednu 71 milijona din. Več ko polovico kupčije je bilo sklenjeno v vojni škodi.

Na deviznem frgu je bilo blaga v izobilju na razpolago, zato je bila tendenca večinoma slabotna. Funt je ostal neizpremenjen, ker ga Narodna banka še nadalje kupuje po tečaju 238. Nemške marke so popustile in so bile že pod 12. Avstrijski siling je bil pod 8. Milan se je ponujal po 2'30. Ves promet je znašal 30'2 milijona dinarjev, za 8 milijonov več ko prejšnji teden. Največ prometa je bilo v Londonu (za 14'3 milijona), nato v Berlinu (za 9'8) in Dunaju (za 4 milijone din).

Na svobodni borzi v Beogradu je bila tendenca slabotna ter se je napoleonador prodajal po 322 din. Na curiški borzi so tečají zapadnih deviz nekoliko nazadovali, kar je dokaz, da se je švicarski frank zopet okreplil.

Občni zbor Narodne banke

je bil v nedeljo. Sklenjeno je bilo, da se razdeli od čistega dobička 400 din dividende na vsako delnico. Po pravilih Narodne banke je 14 članov upravnega sveta z izžrebanjem iz odbora izpadlo. Med njimi je bil tudi dr. Igo Rozina. Nato je bilo izvoljenih 14 novih članov ter je bil med drugimi izvoljen tudi g. Ivan Avsenek iz Ljubljane. Obširnejše poročilo o obnem zboru objavimo prihodnjice.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 28. februarja navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din): Podloga se je povečala za 1,19 na 1642,1. Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se povečale za 1,16 na 693,6.

Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 22,8 na 383,0.

Posojila so se dvignila za 8,9 na 1695,5.

Razna aktiva so se povečala za 2,6 na 857,7.

Obtok bankovcev se je povečal za 147,8 na 5346,5.

Obveze na pokaz pa so se zmanjšale za 136,6 na 1909,2.

Razna pasiva so se zmanjšala za 19,9 na 295,0.

Skupno kritje se je zmanjšalo od 29'10% na 29'08%, samo zlato pa od 28'51% na 29'49%.

Mestna hranilnica v Ljubljani je začela s 1. marcem izplačevati na

zahtevo že vse hranilne vloge v višini do 10.000 din. Izplačevanje vlog je mogla hranilnica povečati, ker se zopet vrača zaupanje v zavod, kar najbolj zgovorno dokazuje povečani dotok novih vlog, dočim stari vlagatelji svojih vlog ne dvigajo.

Francoski frank bo devalviran na najnižjo po zakonu dopustno mejo, to je, da bo frank enak 43 miligramom zlata. Dočim je veljal dosedaj en funt 105 frankov, bi veljal odslej 112 frankov.

Veliki fašistični svet je razpravljaj tudi o italijanskih financah, ki so baje zelo dobre, in to kljub velikanskim izdatkom za Etiopijo in za vojsko. Kakor se iz Rima zatrjuje, znaša zlata podloga Italijanske banke 4025 milijonov lir, kar bi ustrezalo 6722 milijonom ne-

devalviranih lir. Obtok bankovcev pa je isti ko pred izbruhom vojne ter znaša 15.270 milijonov lir. Ali bodo ti podatki tudi svet prepričali, pa je drugo vprašanje.

Belgijsko notranje posojilo v višini poldruge milijarde je bilo že prvi dan prepisano. Samo v Bruslju je bilo podpisano posojila za 1,6 milijarde frankov.

Romunska narodna banka je imela lani po odbitku upravnih stroškov ter odpisov za dvomljava terjatve v višini 61 milijonov lejev 363 milijonov lejev čistega dobička. Banka bo izplačala 9%no dividendo, za kar bo potrebnih 54 milijonov lejev. Ostanek bo izplačan državni blagajni ter za tantieme in rezervo.

Naša zunanja trgovina

Ekspeze trgovinskega ministra dr. Vrbanića

Uvodoma svojega ekspezeja je trg. minister dr. Vrbanić naglasil, da se je tudi naše gospodarstvo zaradi zboljšanja splošnih gospodarskih razmer na svetu ter premissljenih ukrepov vlade zboljšalo v vseh glavnih panogah. Moremo reči, da smo najtežjo dobo že prebrodili.

Naša zunanja trgovina se je lani razvijala pod neenakimi pogoji. Zaradi sankcij se je v prvem polletju zunanja trgovina zmanjšala, pozneje pa smo mogli najti nove trge, da se je naš izvoz povečal. Kvantitativno je sicer nazadoval od 3'32 na 2'86 milijona ton, zaradi zboljšanja cen pa je po vrednosti narastel od 4'03 na 4'37 milijarde din. Tudi pri uvozni trgovini se je količina uvoza zmanjšala od 0'98 na 0'97 milijona ton, vrednost uvoza pa se je povečala od 3.699 na 4.077 milijonov din. Saldo naše trgovinske bilance je bil lani aktiven za 300 milijonov din ter je naša zunanja trgovina od 1. 1931. dalje stalno aktivna. Ni pa za nas ugodno, da je saldo aktiven le proti klirinškim državam, dočim je proti neklirinškim stalno pasiven, ker moramo neklirinškim državam plačevati v svobodnih devizah, dočim so naše terjatve proti klirinškim državam vezane.

Kr. vlada je hotela to stanje popraviti z uvedbo uvozne kontrole za okoli 33 predmetov. Od 13. junija t. l. so se mogli ti predmeti uvažati v državo le proti predhodnemu dovoljenju, ki pa so se izdajala le z ozirom na to, če smo bili proti dotični državi, iz katere smo uvažali, aktivni ali pasivni. Ta uvozna kontrola se je izkazala kot dobra, ker se je aktivni saldo proti klirinškim državam zmanjšal od 751 na 405, pasivni proti neklirinškim pa od 421 na 105 milijonov din.

Tekom proračunske razprave se je poudarjalo, da je naša trgovinska plačilna bilanca v veliko večji meri pasivna. To je žalobno res, ker smo kapitalno revna država ter moramo tujini plačevati obresti za prejeta posojila in tudi za-

služek za investirani kapital. Drug vzrok je v tem, ker so izostale denarne pošiljke naših izseljencev. Klirinški sistem pa ima žal to slabo posledico, da povzroča zmanjšanje aktivnosti trgovinske bilance.

Z državami Male antante in Balkanske zveze smo svoje trgovinske odnose zboljšali, vendar pa so udeležene le z okoli 20% našega skupnega izvoza in uvoza.

Za nas najvažnejši odjemalec je vsekakor Nemčija. Dobili smo naslednje izvozne kontingente: 15 tisoč vagonov pšenice in koruze, 2200 vagonov čespelej, 80.000 pre-

ADVOKAT
dr. BORIS PUC
je otvoril
ODVETNIŠKO PISARNO
v LJUBLJANI, Dalmatinova ulica 7
Telefon 25-33 - Pošt. ček. račun 12.405

šičev, 25.000 goved, 200 vagonov masti in slanine, 100 vagonov jaje itd. Izvoz v Nemčijo se je tako povečal od 497 v l. 1934. na 598 v l. 1935. in na 1087 milijonov dinarjev v l. 1936. To veliko povečanje je vzbudilo v nekaterih krogih gospodarstva vznemirjenost zaradi težkoč, ki so nastale pri plačevanju terjatev naših izvoznikov, na drugi strani pa tudi zbog odvisnosti, v katero smo prišli, ker se naš izvoz preveč orientira le na eno državo. Trg. minister pa je mnenja, da ta vznemirjenost ni umestna. Naša plačilna bilanca z Nemčijo ni več pasivna. Saldo v kliringu pa se pojavlja zaradi naglih vplačil v Berlinu in počasnih v Beogradu. Sistem svobodne trgovine s klirinškimi čeki ima to dobro stran, da omogoča hitro mobilizacijo naših terjatev ter preprečuje preveliko nakopičenje salda. Glede nevarnosti odvisnosti pa pravi trg. minister, da je ta glede Nemčije medsebojna.

Po odpravi sankcij je bil z Ita-

lijo sklenjen začasni trgovinski sporazum, ki se naj v kratkem nadomesti z definitivno trgovinsko pogodbo. Naša trgovinska politika ima ta cilj, da si zopet pridobimo staro pozicijo na italijanskem trgu ko tudi v obeh drugih državah rimskega sporazuma. — Francija nam je zagotovila nakup 15.000 vagonov pšenice, ki jo bo večinoma plačala v svobodnih devizah. Poleg tega nam je dovolila še posebne kontingente za koruzo in nekatere druge ugodnosti.

Vlada je sicer tudi lani v nekaterih sektorjih zunanje trgovine intervenirala, vendar pa se je ravnala po načelu, da se mora gospodarska delavnost prepustiti zasebni iniciativi. V kolikor je od tega načela odstopila, je to storila le zato, da bi zaščitila naše gospodarstvo pred škodo zaradi omejitve v drugih državah in da bi naši državi zagotovila čim popolnejše izkoriščanje raznih uvoznih ugodnosti za naše predmete.

Prizad je postal neobhodno potreben in koristen instrument naše trgovinske politike. Nakupoval je pšenico po uredbi, s katero je vlada zajamčila minimalne cene na notranjem trgu. Pooblaščen pa je, da kupuje pšenico tudi nad dirigiranimi cenami. Urad za kontrolo izvoza živine je moral zaradi sankcij forsirati izvoz živine v Levanto ter se je izvoz povečal za okoli 13.000 goved. Izvoz prešičev se je povečal od 218.549 na 301.770 prešičev, izvoz masti pa od 453 na 643 vagonov.

Tudi položaj našega denarništva

se je popravil, kakor je dejal trgovinski minister. Zaupanje se je začelo vračati ter so se začele vloge dvigati. Zlasti se je v mestih likvidnost denarnih zavodov tako povečala, da so komaj pričakovali zboljšanje konjunktore, da bi mogli svoja razpoložljiva sredstva vložiti v dobro fundirane kratkoročne likvidne posle.

Za velik del denarnih zavodov bo usodne važnosti način likvida-

Slovinci!

V torek zvečer ima solijsko pevsko društvo »Rodna pesem« koncert v veliki dvorani Filharmonije.

Prvič po sklenitvi prijateljskega pakta z Bolgarsko nas obiščejo bolgarski pevi. Njih koncert mora biti tako obiskan, da bo mogočna manifestacija našega prijateljstva.

V torek zato vsi na koncert »Rodne pesmi«!

cije kmetijskih dolgov. Z izdajo definitivne uredbe je bil razčiščen položaj onih bank, ki imajo kmetijske terjatve, dočim je bilo dosedaj pri teh bankah vsako natančno bilanciranje nemogoče. Danes je stvar jasna in vsota kmetijskih dolgov se more vnesti v bilanco. — Vsak denarni zavod more nadalje natančno izračunati, koliko bo zaradi uredbe izgubil na svojih rezervah in delniškem kapitalu. Država je poleg tega prevzela skrb, da ostanejo vloge nedotaknjene, ker je prevzela vse odpise, ki presegajo dejanske rezerve bank ter polovico njih delniškega kapitala.

Naša industrijska politika

se bo še nadalje vodila po načelu, da se spravi v sklad naša industrijska delavnost z gospodarskimi in socialnimi interesi države ter njene gospodarske in politične neodvisnosti. To mora biti osnovno načelo pri industrijski opremitvi naše države. Zgraditev rafinerije bakra v Boru, razširjenje železarn v Zenici, novo obratovanje tovarne za celulozo v Drvaru, postavitev tvornice aluminija v Lozovcu, vse to dokazuje uporabljanje tega načela. Varnost naše države pa zahteva tudi večji polet vse druge industrije.

Statistični podatki dokazujejo, da narašča pomen izkoriščanja naših naravnih zakladov ter izvoz naših surovin in polfabrikatov. Tako je znašal izvoz živil l. 1925. 50% vsega našega izvoza, l. 1935. samo še 29%. Izvoz surovin je znašal l. 1925. 32%, l. 1935. pa 53 odstotkov. To dokazuje, da kmetijstvo izgublja na svojem prvotnem pomenu ter da se rudarstvo in industrija razvijata hitreje. Najbolj hitro se razvija proizvodnja mineralnih surovin in polfabrikatov, proizvodnja finalnih produktov pa služi le za kritje domače potrebe.

Nato je govoril trg. minister o carinski reviziji ter omenil, da je carinska zaščita potrebna že zato, ker so države, s katerimi mora naša industrija konkurirati, devalvirale svojo valuto za 30 do 40%. Končno je govoril trgovinski minister še o naši turistiki ter navedel dohodke, ki smo jih imeli od tujskega prometa. Iz teh podatkov se vidi, da je bil dohodek od domačih turistov skoraj še enkrat večji ko od tujih. To vsekakor ni zadovoljivo stanje. Za trgovinskim ministrom je kot prvi govoril Ivan Mohorić, kot poročevalec manjšine.

Prof. Degen Friderik

Reklamno pravo

(Dalje)

1. opremlja s tujim zaščitenim žigom proizvode, namenjene prometu, ali jih pušča v promet ali prodaja ali v reklamah in oglasih uporablja tuj zaščitni žig;

2. če v tem namenu posnema tuj žig.

Za posnemanje žiga se tudi smatra, če uporabi kdo tuj žig brezpravno s tako malimi izpremembami ali vobče tako, da bi mogel navadni kupec opaziti razliko samo ob posebni pozornosti.

Isto velja za modele in vzorce. Važen je tudi člen 154. § 154.: »Za slepljenje se kaznuje z zaporom od enega do 30 dni ali v denarju od 20 do 3000 dinarjev, kdor obrtoma svoje ali tuje proizvode ali njih zavoje in omote brezpravno opremlja s ta-

kimi znaki ali dela zanje tako reklamno, da utegne pri kupeih ali porabnikih ustvariti zmoto, kakor da so izdelani po zaščitenem izumu, vzorcu ali modelu ali kakor da je žig zaščiten, a ni bil nikoli imetnik take pravice industrijske svojine ali pa je že minilo leto dni, odkar mu je prestala ta pravica. To kaznivo dejanje se kaznuje kot prestopok na zasebno tožbo, pa tudi uradoma.«

Znaki, zavoji, omoti in reklame, s katerimi se izvršuje to slepljenje, se po odločbi sodečega oblasti uničijo, ako pa jih je po oceni veščakov nemogoče odpraviti s predmeta samega, ki je v njem poseg, se uniči tudi predmet.

Za preiskavo slepljenja so pristojna policijska (politična) oblasti, ki preiskujejo prestopke, kaznovanje pa izrečejo sodišča.

Nekaj sličnega, kakor je zakon o zaščiti industrijske svojine za materialne izume, je avtorsko pravo za duševne iznajdbe (književne

godbene, umetniške in slične). Naše avtorsko pravo datira od decembra leta 1929. Seveda pa spadajo te določbe predvsem v pravo o pridobivanju in ne v pravo o reklamah.

Zakon o javnih skladiščih

od 23. avgusta 1930. leta govori na treh mestih o reklamah.

§ 18.: »Javna skladišča ne smejo na svoj ne na tuj račun trgovati z ono vrsto blaga, ki jo je mogoče po pravilniku skladiščiti v skladišču podjetja. Če javno skladišče prekrši to prepoved, se mu odvzame izdano dovoljenje.« Ta odredba je popolnoma jasna. Pač pa ne velja to pravilo za zadržana skladišča v smislu člena 62. istega zakona.

Dalje člen 29.: »J. S. morajo čuvati tajnost strogo in vsakem poslu svojih klientov in odgovarjajo za vso škodo, ki bi utegnili nastati zbog kršitve te dolžnosti. Podjetje izdaje statistične podatke o stanju

in gibanju blaga po predpisih oblasti.«

Oblastveni organi pa so dolžni čuvati tajnost proti drugim osebam o vsem, kar so doznali pri izvrševanju nadzorstva nad podjetjem. »Oblast nadzira predvsem carine svobodna skladišča, radi kontrole nad uvoženim blagom.

§ 62/3... »Od nečlanov smejo združna skladišča sprejemati blago v shranitev samo tako, v kolikor so zadruge v to pooblašcene z združnim zakonom.«

Stečajni zakon od 22. novembra 1929

Če je prezadolženec prodal pred uvedbo stečaja blago za slepo ceno, je mogoče tako pravno dejanje izpodbijati, to se pravi, se more razveljaviti; kajti s takšnim dejanjem so oškodovani upniki.

Člen 29. istega zakona pravi: »Izpodbijati je mogoče kupne, menjalne in dobavne pogodbe, ki jih

je sklenil prezadolženec v poslednjih šestih mesecih pred uvedbo stečaja, če je drug pogodnik vedel ali moral vedeti, da odsvoja prezadolženec z omenjenimi pogodbami premoženje za slepo ceno na škodo svojih upnikov.« Prodaja za slepo ceno pomeni v takem primeru dvojen prekršek, na eni strani znači škodo za stečajne upnike, na drugi strani pa je to nečedna tekma. Tak prekršek preganja tudi § 344. K. Z-a.

(Konec prihodnjice)

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 23-72.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendencja mlačna, promet din 4.401.379,79.

Napram predzadnjemu borzemu tednu, ki je zaključil s skupnim deviznim prometom 4'68 mil. dinarjev, znaša nazadovanje v minulim tednu malo več kot četrt milijona dinarjev.

V poedinah devizah je bil dosežen tale promet:

Devize:	predzadnji teden	zadnji teden
(vse v tisočih dinarjev)		
Amsterdam	3	6
Berlin	1308	1970 priv. klir.
Bruselj	1	296
Curij	64	160
Dunaj	1166	353 inkl. pr. kl.
London	922	386 inkl. pr. kl.
New York	798	493
Pariz	50	125
Din-deviza	327	551 avstr. pr. kl.
Solun	28	— boni
Praga	166	52
Trst	27	9 priv. klir.

Največji promet izkazuje nemški priv. kliring s skoro 2 milij. dinarjev, zatem pa avstrijski privatni kliring, kjer pa znaša promet z avstrijskimi šilingi le eno tretjino prometa od predzadnjega tedna, medtem ko je bilo v dinarski devizi to pot perfektirano nekaj več zaključkov. Nasprotno pa je bil naravnost neznaten promet v angleških funtih in slab v ameriških dolarjih.

Narodna banka je dajala devizo London na bazi din 238'— za en funt in posredovala v Curihu ter Parizu do višine običajnih dnevnih kontingentov. Z deviznim cirkularjem št. 16 (z dne 19. II. 1937) je Narodna banka podaljšala rok v terminskih poslih s klir. markami, avstr. šilingi v privatnem kliringu ter grškimi kompenzacijskimi boni od dosedanjih 2 odnosno 3 mesecev na največ 6 (šest) mesecev.

V privatnem kliringu je notiral

angleški funt:	
1. marca din	238'—
2. marca din	237'20—238'80
3. marca din	237'20—238'80
4. marca din	238'—
5. marca din	238'—
avstrijski šiling:	
1. marca din	7'88—7'98
2. marca din	7'85—7'95
3. marca din	7'84—7'94
4. marca din	7'83—7'93
5. marca din	7'80—7'90
nemška marka:	
1. marca din	12'05—12'25
2. marca din	12'00—12'20
3. marca din	11'98—12'18
4. marca din	11'99—12'19
5. marca din	11'92—12'12

Vsi devizni tečajji so v prejšnjem tednu popustili in sicer (vse v poenih):

Amsterdam	— 2'49
Berlin	— 1'99
Bruselj	— 0'76
London	— 0'42
New York	— 16'24
Pariz	— 0'39
Praga	— 0'19
Trst	— 0'19

Devize	1937	Povpr. din	Pon. din
Amsterdam	1. III. 2393'15	2407'75	
	5. III. 2390'66	2405'26	
Berlin	1. III. 1756'02	1769'90	
	5. III. 1754'03	1767'91	
Bruselj	1. III. 735'95	741'02	
	5. III. 735'19	740'26	
Curij	1. III. 996'45	1003'52	
	5. III. 996'45	1003'52	
London	1. III. 213'25	215'31	
	5. III. 212'83	214'89	
New York	1. III. 4338'50	4374'82	
	5. III. 4332'26	4368'57	
Pariz	1. III. 203'06	204'50	
	5. III. 202'67	204'10	
Praga	1. III. 152'33	153'44	
	5. III. 152'14	153'24	
Trst	1. III. 229'24	232'32	
	5. III. 229'05	232'13	

Efektno tržišče.

Tendencja za državne efekte še vedno čvrsta.

Nalik prejšnjim tednom so tudi tokrat povsem izostale notice bančnih in industrijskih papirjev, iz-

vzemši Trboveljske premogokopne družbe, ki je beležila na četrtkovem borznem sestanku (4. t. m.) najvišje, t. j. din 265'— v povpraševanju ter din 285'— v ponudbi, na ostale borzne dneve pa za pet poenov nižje.

Prometa ni bilo. V drž. efektih so bili doseženi tile tečajji:

7% inv. pos.	1. III. 86'—	87'—
	5. III. 88'—	89'—
8% Blair	1. III. 91'50	92'50
	5. III. 92'—	93'—
7% Blair	1. III. 81'—	82'—
	5. III. 82'50	83'—
7% Seligm.	1. III. 94'—	95'—
	5. III. 95'50	97'50
4% agr. obv.	1. III. 52'—	53'—
	5. III. 52'50	53'—
6% begl. obv.	1. III. 71'—	72'—
	5. III. 73'—	75'—
25% voj. škoda	1. III. 397'—	399'—
	5. III. 407'—	410'—

Žitno tržišče

Tendencja za pšenico mirna, za koruzo čvrsta.

Promet je bil malenkosten v koruzi in pšenici. Cene so poskobile za 2 din pri času primerno suhi koruzi, za 1 din pri rži ter za 2 din pri prekmurski pšenici. Moka vseh vrst je nasprotno popustila za 5 din pri 100 kg, dočim so pšenični otrobi, kakor tudi oves in adja notirali brez izprememb. Umetno sušena koruza ne notira več.

Zadnje notice so bile naslednje:

Žito:		din	din
Koruzi:			
čas primerno suha, s kvaliteto garancijo, franko nakl. postaja		83'—	84'—
čas primerno suha, s kvaliteto garancijo, franko nakl. postaja, dobava v aprilu 1937		84'—	85'—
čas primerno suha, s kvaliteto garancijo, franko nakl. postaja, dobava v maju 1937		87'—	90'—
prekomerno suh činkvanti, letine 1936, zdrav, rešetan, franko naklad. postaja		115'—	116'—
Pšenica:			
banatska, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja		154'—	155'—
bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešet., plačljivo proti duplikatu, fco nakladalna postaja		155'—	156'—
prekmurska, 77 kg, 2 odst. primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja		174'—	175'—
Rž:			
72 kg, 2%, fco. vagon gornjebačka postaja		138'—	140'—
Ječmen:			
spomladanski, 67 kg, 2%, suh, zdrav, rešet., plačljivo proti duplikatu, fco. nakladalna postaja		137'—	140'—
Oves:			
zdrav, suh, rešet., fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu		118'—	120'—
Ajda:			
zdrava, rešetana, siva, pariteta Ljubljana		125'—	130'—
Mlevski izdelki:			
Moka:		din	din
pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu		250'—	255'—
pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu		250'—	255'—
pšenična 2, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu		230'—	235'—
pšenična 5, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu		210'—	215'—
Orobi:			
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja		101'—	103'—
pšenični, drobni, v egal.			

50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . . 90'— 92'—

Lesno tržišče

Tendencja nespremenjena stalna.

Veliko zmedo je napravila v lesni trgovini prepoved izvoza orehovega lesa tudi v klirinške države, ker je prišla ta uredba zopet povsem nepričakovano in baš v času, ko se ravno to blago najbolj forsira v izvozu. Radi tega nepredvidenega ukrepa je bila mnogim lesnim trgovcem prizadeta velika gmotna škoda, ker so napravili precejšnje zaključke v orehovini in zbog tega zbirali blago na raznih krajih ter ga pošiljali v razna skupna zbirališča, deloma pa v Sušaku. Sedaj pa to blago tam leži in se kviri, s čimer postaja že itak občutna škoda in z njo izguba vsak dan večja.

Če se že kaj novega ukrene, naj se da sedaj vsaj možnost, da se te zaloge tudi oddajo in spravijo naprej. Ni pa prav, da se izdajajo nove odredbe, ki stopijo čez noč že tudi v veljavo.

V zadnjem času so bile občutno zvišane prevozniske tarife na nemških železnih. S tem so pa odpadle tudi ugodnosti za izvoz rezanega lesa, ki se več ne izvaja, pač pa se več izvozi okroglega lesa, za katerega veljajo še stare tarife.

Mednarodni borzni indeksi

Na velikih svetovnih borzah so v preteklem tednu zlasti narasli tečajji vseh papirjev vojne industrije. Sicer pa je bilo gibanje tečajjev neenakomerno, kakor se vidi iz naslednje tabele:

Konec 1927	26. IX. 1936	20. II. 1937	27. II. 1937
= 100%			
London	78'3	78'4	78'4
Pariz	38'8	66'1	64'2
Bruselj	36'3	60'8	68'9
Amsterdam	43'0	71'5	71'3
Curij	41'9	68'4	68'5
Berlin	40'0	44'7	44'7
Praga	89'6	104'5	107'2
Dunaj	48'7	72'5	72'9
Milan	107'3	119'4	120'0
Stockholm	23'6	30'1	30'3
New York	103'3	122'9	121'7

Mednarodni borzni indeksi se je na podlagi teh števil dvignil od 76'3 na 77'1 odstotka.

Doma in po svetu

Lep primer enotnosti, kadar gre za najvišje narodne in državne interese, je dala skupščina pri izglasovanju vojnega proračuna. Soglasno in z aklamacijo je skupščina odobrila ekspozice vojnega ministra gen. Mariča ter vojni proračun. V zaključku svojih izjavanj je vojni minister naglašal, da je naš vojni proračun sicer zvišan za 120 milijonov din, vendar pa znaša še vedno manj, kakor je znašal v normalnih letih. Običajno je šlo za vojsko 25% vsega proračuna, sedaj pa gre tudi po povšku le 22'5%. To je v primeri s tem, kar žrtvujejo druge države za vojsko, zelo skromno, saj gre drugod najmanj 25% do 35% vseh izdatkov za vojsko.

Narodna skupščina je nadaljevala proračunsko debato in so bili sprejeti še proračunski prometnega, poštnega, kmetijskega in socialnega ministrstva.

Dr. Maček odpotuje po nasvetu zdravnikov na Dunaj, da se pusti tam zdravniško pregledati. Potni list je že dobil. Na Dunaju ostane dr. Maček samo par dni.

Novi jugoslovanski poslanik v Stockholmu dr. Stražnički je bil s soprogom sprejet od švedskega prestolonaslednika v nastopni avdienci.

Rektor zagrebške univerze je predložil prosvetnemu ministru spomenico o potrebah zagrebške univerze glede novih stavb. Skup-

Spremenjene cene lesa.

Smreka, jelka:	din	din
Hlodi I., II., monte	85'—	125'—
Brzojavni drogovi	130'—	140'—
Bordonali merkantilni	125'—	135'—
Filerji do 5/6"	120'—	130'—
Trami ostalih dimenzij	130'—	140'—
Skorete, konične, od 16 cm naprej	285'—	305'—
Skorete, paralelne, od 16 cm naprej	325'—	355'—
Skorete, podmerne, do 15 cm	215'—	255'—
Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej	240'—	260'—
Deske-plohi, par., od 16 cm naprej	265'—	305'—
Kratice, za 100 kg	25'—	30'—
Bukev:		
Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte	230'—	250'—
Deske-plohi, naravni, ostrorobi, I., II.	320'—	340'—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte	260'—	290'—
Deske-plohi, parjeni, ostrorobi, I., II.	470'—	520'—
Hrast:		
Hlodi I., II.	195'—	225'—
Bordonali	795'—	895'—
Deske-plohi, neobrobjeni boules	880'—	900'—
Deske-plohi, neobrobjeni, I., II.	700'—	800'—
Deske-plohi, ostrorobi (podnice)	800'—	890'—
Frizi I., širine 5, 6 in 7 cm	725'—	795'—
Frizi I., širine od 8 cm naprej	800'—	890'—
Oreh:		
Plohi, neparjeni, I., II.	825'—	905'—
Plohi, parjeni, I., II.	875'—	965'—
Parkeji:		
hrastovi, za m ²	44'—	54'—
bukovi, za m ²	32'—	38'—
Zelezn. pragi 2-60 m 14x24		
hrastovi, za 1 komad	32'—	34'—
bukovi, za 1 komad	22'—	24'—
Drva:		
bukova, za 100 kg	12'—	13'—
hrastova, za 100 kg	11'—	12'—
Oglje:		
bukovo, za 100 kg	33'—	39'—
»canella«, za 100 kg	39'—	43'—

no bi znašali stroški za potrebne nove stavbe 45 milijonov dinarjev.

Državni svet je razsodil, da so dolžni plačati prispevek za kritje stroškov posvetovalnega odbora pri deviznem in bančnem oddelku trg. ministrstva samo oni denarni zavodi, ki spadajo pod nadzorstvo po uredbi o zaščiti denarnih zavodov.

Reški škof Santin je objavil, da je izdal svoj jezikovni proglas, da je slovanski jezik dovoljen v cerkvi le pri čitanju evangelija, pri krstu in pri poroki, v soglasju s papežem. Vsi duhovniki, ki se ne bi pokorili njegovim odredbam, bodo klicani zato na odgovornost.

Po podatkih finančnega ministra je ostalo iz prejšnje kampanje še nad 3000 vagonov sladkorja neprodano. Letos se je pridelalo 8662 vagonov, pri čemer sladkor Ljotičevih smederevskih zadrug ni vstet. Za prodajo bo torej na razpolago 12.000 vagonov sladkorja, vsa potrošnja v državi pa je znašala lani 6800 vagonov. Letos se računa na potrošnjo 7000 vagonov, da bi še vedno ostalo nad 5000 vagonov sladkorja neprodanega. Računa se zato, da se bo letos sadilo mnogo manj repe.

Apelacijsko sodišče v Zagrebu je povišalo kazen obsojencem zaradi pokolja v Kerestincu za 4 mesece. Glasilo zemljoradnikov »Selca« je prevzel dr. Milan Gavrilović. List bo ponovno začel izhajati v Beogradu.

Sefa policije v Petrinji so neznanu ljudje okradli, ko je po kosilu spal doma. Zaradi velikega povpraševanja po dalmatinskih vinih iz Češkoslovaške je cena dalmatinskemu vinu narasla ter se plačuje sedaj črno vino po 2, belo po 2'25, dingač pa po 3'50 do 4 din za liter franko skladišče.

Pristaniški delavci na Sušaku so stopili v stavko. Zahtevajo povišanje mezd. Ker je vse pristanišče prenapolnjeno z ladjami, bo povzročila stavka veliko škodo, če bi trajala dalj časa.

Številna kulturna, narodna in gospodarska društva v Splitu so začela pomožno akcijo za stavkarjoče delavce v splitskih cementarnah.

Dunajski župan Schmitz je izjavil, da je tako dolgo vsak sporazum z narodnimi socialisti nemogoč, dokler se ne odrečejo svoje politike, ki je naperjena proti neodvisnosti Avstrije. Roosevelt je izjavil zastopnikom tiska, da na prihodnjih predsedniških volitvah, ki bodo l. 1941., ne bo več kandidiral. Sicer pa tudi po zakonu ne more biti nihče za predsednika U. S. A. Izvoljen več ko dvakrat zaporedoma.

Njujorški župan La Guardia je imenoval Hitlerja v nekem govoru za prvostopnega fanatika v rjavi

Tudi združenje v Krškem vstopi v Zvezo trg. združenj

V nedeljo je bil občni zbor združenja trgovcev v Krškem. Občni zbor je bil zlasti pomemben, ker se je na občnem zboru sklepalo tudi o zopetnem vstopu združenja v Zvezo trgovskih združenj. Soglasno je bilo sklenjeno, da združenje zopet vstopi v Zvezo. Solidarnost slovenskega trgovstva se je s tem znova in učinkovito manifestirala.

Podrobnejše poročilo o občnem zboru objavimo v petkovi številki.

srajci, ki ogroža svetovni mir. Zaradi te izjave nemško časopisje strahovito napada župana in ga imenuje za propalico, podleža, žida in podobno. Obenem protestira, ker se na tak način motijo dobri odnosi med Nemčijo in U. S. A. Zelo so ogorčeni nemški listi tudi nad izjavo ameriškega veleposlanika v Parizu, ki je dejal Blumu, da bodo simpatije Amerike v primeru vojne zopet na strani zapadnih demokracij. Nemški listi pravijo, da se je s to izjavo kompromitiral ameriški zakon o nevtralnosti.

Potovanje dr. Sušnika v Rim je zopet odloženo. Dočim je bilo prvotno rečeno, da bo odpotoval v Rim v začetku marca, se je pozneje reklo, da bo odpotoval šele koncem marca po povratku Mussolinija iz Tripolitanije. Sedaj pa se pravi, da ne bo odpotoval pred koncem aprila.

Nemška vlada je protestirala pri Vatikanu proti govoru kardinala dr. Faulhaberja, ker da ne gre, da se s priznice napada nemška država in ji očita kršitev konkordata.

Odbor za kontrolo borz v Washingtonu je objavil, da znašajo tajni dolgovi Nemčije okoli 2 milijardi dolarjev.

Po novem francoskem zakonu o organizaciji države v primeru vojne bodo morali narodni poslanci na fronto, če so spoznani kot sposobni za vojaško službo.

Mussolini odpotuje v kratkem v Libijo in Tripolitanijo, kjer bo velika revija italijanskih pomorskih sil. V Tripolitaniji se delajo že velikanske priprave za sprejem Mussolinija.

Grški 3000tonski parnik »Loukia« je naletel v bližini rta Cap Cruz na neko mino, ki je razkrala parnik na dva dela. Obenem se je vnel petrolej, ki ga je vozil parnik v Barcelono. Nakrat je bil ves parnik v plamenu in gorelo je tudi vse morje v bližini od petroleja, ki se je razlil po morju in vnel. Razen enega mornarja je poginila vsa posadka.

Uporno se širijo vesti, da je bil pri zadnjem atentatu na Grazlanija ranjeni poglavar etiopske cerkve abuna Ciril od Italijanov ustreljen.

Buharin in Rikov sta bila izključena iz ruske komunistične stranke.

Radio Ljubljana

Torek, dne 9. marca. 11.00: Šols